

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ

ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Розширення асортименту послуг бібліотек області в громаді

(з досвіду роботи бібліотек Харківської області)

Інформаційно методичні матеріали

Харків 2020

УДК 02

Про 78

«Розширення асортименту послуг бібліотек області в громаді» (з досвіду роботи бібліотек Харківської області): Інформаційно методичні матеріали / Департамент культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка; ред.- уклад. Н.М. Грачова - Х.: ХОУНБ, 2020. - 30с.

В поданих матеріалах бібліотекарі, працівники культурно-просвітних закладів, представники місцевих громад ознайомляться з досвідом роботи бібліотек Харківської області по розширенню асортименту послуг бібліотек області в громаді, отримають можливість ознайомитись з досвідом колег. При підготовці матеріалу були використані звіти бібліотек Харківської області за 2019, 2020 роки.

Укладач:	Н.М. Грачова
Редактор:	Л.М. Федотова
Комп'ютерний набір:	Н.М. Грачова
Комп'ютерна верстка:	Н.М. Грачова
Відповідальна за випуск:	Н.І. Шостко

Бібліотека сприяє саморозвитку та навчає користувачів бути активними учасниками інформаційного та пізнавального простору, реалізувати право на доступ до інформації і знань, виховує шанобливе ставлення до книги, висвітлює надзвичайні події у культурному житті України.

Юрій Іванович Горбань, кандидат культурології, директор наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв

За кілька останніх десятиліть світ кардинально змінився. Змінилися інтереси людей, підходи до пошуку інформації, формати її подання та сприйняття. Сьогодні в суспільстві як ніколи великий запит на інноваційність. Бібліотеки не можуть залишатися осторонь.

Сучасні бібліотеки трансформуються та розвиваються разом із суспільством, беручи на себе роль громадських центрів – інформаційних, культурних, просвітницьких, соціальних. Бібліотека стає тією установою, яка може консолідувати громадськість щодо розв'язання соціально значущих проблем і бере участь у становленні громадянського суспільства в Україні.

Сьогодні в Україні діють понад 15 тисяч публічних бібліотек. 81% з них знаходяться в сільській місцевості. Чимало з них не відповідають потребам сучасної людини та суспільства. Тому зараз ведеться активна робота над кардинальною зміною підходів до функціонування системи бібліотек

В Україні триває процес утворення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які самостійно формуватимуть власну культурну політику.

Бібліотеки можуть стати потужним інструментом якісних змін та трансформації ОТГ, вивести їх на якісно новий рівень. Їхня роль у сучасному світі змінюється, а функціональність розширюється. Все більше бібліотек стають місцем для проведення освітніх та культурних заходів, навчання впродовж життя. В місцях, де активна громада й самі бібліотекарі, ці зміни особливо помітні. Тут розробляють цікаві проекти та формати для бібліотек. Шукають фінансування та подаються на гранти.

Грантова діяльність бібліотек

Грантова діяльність та залучення позабюджетних коштів стає суттєвим джерелом додаткових фінансів для реалізації проектів розвитку кожної бібліотеки ОТГ.

На сьогоднішній день державна стратегія розвитку культури передбачає поєднання бюджетної підтримки культури, спрямованої на розвиток закладів, на оновлення їх матеріальної та технологічної бази із стимулюванням благодійництва і меценатства.

На сьогодні в Україні діє велика кількість благодійних організацій та фондів як місцевих, так і закордонних. Головною метою їх роботи є надання фінансової підтримки для розв'язання різноманітних проблем. Одним із видів такої підтримки є гранти, які як залучені позабюджетні кошти можуть бути суттєвим джерелом додаткового фінансування бюджетних установ.

Робота за програмами дає можливість вирішувати актуальні проблеми в питаннях обслуговування населення, допомагає залучати потенційних спонсорів, зацікавлені організації, сприяє підвищенню іміджу бібліотеки в суспільстві.

Приблизний спектр пошуку грантів може бути таким: регіональні або місцеві грантові програми; гранти від посольств; грантові програми в межах Євросоюзу; спеціальні програми «малих грантів».

Бібліотеки Харківської області реалізували користувачам культурно-просвітницькі проекти різної тематики:

«Зміцнення спроможності українських територіальних громад до прийняття внутрішньо-переміщених осіб в Україні»

Обласний конкурс мініпроектів «Разом у майбутнє» – 2020

«Сприяння розвитку сталих моделей соціальної адаптації учасників АТО»

«Створення відкритого простору»

«Затишна бібліотека»

«Бібліотека нового покоління»

«Бібліотека – територія розвитку»

«Літературна альтанка»

Відкрита платформа «Долучайся до Діалогу»

«Харківська обласна універсальна наукова бібліотека» проводила моніторинг участі бібліотек в написанні грантових заявок

- Кількість публічних бібліотек в Харківській області **801**од.
- В проектній діяльності приймали участь **28** бібліотек області, проекти яких успішно реалізовані.
- Не реалізованих проектів – **29**

Проектна діяльність бібліотек

Юнацька бібліотека управління культури Лозівської міської ради Харківської області виграла конкурс міні-проектів «Разом у

майбутнє». Створила на базі бібліотеки «URBAN-HALL» - місце для особистої творчості та натхнення – платформа, що дає можливість створювати нові проекти» (створення затишного простору у МІСТІ, для МІСТА, для МІСТЯН!)

Облаштування нового публічного простору для розвитку, навчання та спілкування, зручну зону комфорту саме для молоді в бібліотеці!

Оптимізація облаштування приміщення вимагала заміну стелажів, меблів та їх перестановку, оснащення його сучасним технічним обладнанням.

Новітні технології дозволяють молоді – створювати нові проекти, спілкуватися з іншими людьми (ВЕБ), вивчати матеріал, спілкуватися з друзями; бібліотеці – роблять можливим проведення нових заходів, які стають більш цікавими та змістовними. В бібліотеці з'явився смарт-телевізор, нові комп'ютери, біндер, ламінатор, термопрес,

принтер (А 3) з сублімаційним друком та кавомашина.

Нові меблі зробили приміщення більш сучасним та привабливим для молоді. В бібліотеці зроблено капітальний ремонт приміщення читальної зали: замінили вікна, двері, батареї, підлогу вирівняли та заклали новим лінолеумом, зробили підвісну стелю.

В Красноградській районній бібліотеці вже третій рік успішно працює молодіжний «RedHub». Цей простір для молоді став одним з відділів бібліотеки. За цей час життя в бібліотеці значно змінилося, бо молодь – це завжди нові ідеї, новий погляд на життя, креатив.

Головним гаслом для молоді Красноградщини: «RedHub надає можливість розвиватися. Рухайся тільки вперед!!! Ні миті без навчання!»

Учасники RedHub навчаються під час проведення тренінгових спеціалізованих семінарів, участі в різних передових проектах, участі в конференціях з кураторами молодіжних хабів, з громадськими активістами та депутатами з різних куточків

України, а також з німецькими партнерами; участь у туристичних форумах; у багатомодульному навчанні від Київського діалогу у м. Харків.

В минулому році в Боровській ЦБС реалізовано міні-проект розвитку територіальних громад «Разом в майбутнє» - «Простір інтелектуального спілкування та дозвілля дітей» громадської організації «Мисливець».

Завдяки проекту в районній дитячій бібліотеці значно оновилися матеріально-технічна база: встановили екран з триногом та проектором, закупили сучасні меблі - столи, стільці, крісло-мішки, дитячий м'який куточок, полички, шафи для книг, стенди, магнітну дошку; придбали настільні ігри. Все це надасть можливість застосовувати інноваційні та нестандартні підходи у наданні різноманітних бібліотечних послуг, а діти цікаво та змістовно проводитимуть своє дозвілля.

Відкриття молодіжного хабу (центру) «РОЗВИТОК» стало результатом участі Валківської центральної районної бібліотеки у обласному конкурсі міні-проектів розвитку територіальних громад «Разом в майбутнє» році . до реалізації проекту долучилася Валківська районна громадська організація «Спілка ветеранів АТО», місцева влада.

Хаб «Розвиток» працює на повну потужність понад два роки. За цей час у молодіжному центрі проведено понад 150 заходів, які відвідали близько 2000 осіб. (Молоді охоплено близько 1500 осіб).

В молодіжному хабі «Розвиток» відбуваються засідання молодіжних рад, зустрічі з учнями, засідання координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання молоді, семінари, тренінги, практикуми для бібліотечних працівників району.

Для діяльності молодіжного центру «Розвиток» було визначено десять напрямів роботи. З них найцікавішими для молоді стали:

- фотоклуб
- клуб настільних ігор “Вулик”
- програмування
- індивідуальні заняття з української мови (підготовка до ЗНО)
- клуб англійської мови.

Цікавою і насиченою була зустріч і з представниками Харківської округи національної скаутської організації «Пласт». Зустрічі у хабі «Розвиток» щоразу яскраві, насичені, цікаві та мотивуючі для розвитку.

Після перемоги в обласному конкурсі розвитку ОТГ "Разом у майбутнє" послуга "Бібліоняня" працює у трьох громадах Харківської області. Дітей дошкільного та молодшого шкільного віку можна залишити у бібліотеках Чугуєва, Мерефи та Нової Водолаги.

Послуга передбачає догляд за дітьми від 5 до 13 років протягом однієї - двох годин. Це читання книг, обговорення прочитаного, ігри, перегляд мультфільмів, майстер класи. Основна мета – діти мають частіше бути серед книг.

Під час відвідувань «Бібліоняні» діти можуть брати участь у запланованих заходах, читаннях або робити домашні завдання. Під час карантину приймають не більше 6-7 дітей.

У бібліотечних працівників є навички роботи з дітьми. В рамках реалізації проекту вони проходили курси з дитячої психології, вивчали методiku роботи з дітьми.

У Мереф'янській громаді під наглядом у бібліотеці із "Бібліонянею" батьки можуть залишити дітей 2-3 років.

У Нововодолазькій ОТГ "Бібліоняня" працює вже понад рік. До карантинних обмежень послугою могли скористатись до 18 дітей одночасно, а за 2019 рік їх було понад 100.

Тут є кінозал — де показують мультики, набір ляльок для лялькового театру, ігри настільні, журнали, література дитяча, проводяться цікаві для дітей майстер-класи.

Клуби за інтересами. Інноваційна діяльність, впровадження нових форм роботи з читачами.

Первомайська міська бібліотека – це справжній культурний майданчик. Тут проводять велику кількість різних заходів на яких виступають музиканти, письменники, поети, проводяться стендап-вечори, різноманітні тренінги, семінари, освітні програми. Працюють гуртки та клуби.

В бібліотеці діють клуби та об'єднання за інтересами:

- молодіжний центр хаб «KOMORA»;
- клуб "Нова книга" літературно-художньої спрямованості для користувачів різних вікових категорій;
- літературно-поетичний клуб «Pro_біл»;
- Komora English Speaking Club "[ESC]ape";
- клуб інтелектуальних ігор «Дайс»;
- клуб позитивного спілкування для людей поважного віку «Затишок»;
- клуб «Здоров'я»;
- гурток журналістики «Teen Time»;
- гурток «Основ інформаційних технологій з елементами англійської мови»;
- гурток «Веб-дизайн»;
- гурток «Фінансова грамотність»;
- гурток «Робототехніка».

Вже третій рік в бібліотеці успішно працює клуб позитивного спілкування «Затишок» - це місце зустрічі жінок поважного віку, що люблять історію, поезію, пісні, позитивно спілкуватися і бажають навчитися чогось нового.

За час існування клубу його учасники брали участь у відео майстер-класах: по виготовленню кулінарних виробів, декоративних поробок та ін.

Обговорювали рекомендації зі здорового способу життя, переглядали старі відеозаписи улюблених фільмів та виступи виконавців.

Користується популярністю у користувачів Первомайської міської бібліотеки клуб «Здоров'я», де займаються чоловіки і жінки віку 50+. Клуб працює за системою М. Норбекова: фізичні вправи, медитації, позитивне мислення.

Члени клубу «Нова книга» всіляко залучені до роботи бібліотеки – беруть участь у заходах, дарують книги, поробки для інсталяцій бібліотеки, пропонують теми заходів та готують свої виступи.

В своїй діяльності Первомайська міська бібліотека співпрацює з :

- Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги.
- Центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Центр молоді ХАБ «KOMORA» відвідує як молодь так і представники громади різних вікових категорій. В ХАБі проводяться лекції, тренінги, семінари, освітні курси різної тематики, засідання клубів та гуртків за інтересами, курси комп'ютерної грамотності для людей похилого віку. Кожен бажаючий має можливість безкоштовно скористатися комп'ютерами, Інтернетом та знайти необхідну інформацію.

Серед проведених заходів були: щомісячні семінари бюро надання безоплатної правової допомоги, тренінги-практикуми "Інформаційна компанія бюджету міських ініціатив", семінар-практикум «Заробіток в Інтернеті», тренінг «Проектний менеджмент молодіжних ініціатив», семінари з енергоефективності, семінари "Партисипативна демократія.

Точка дотику влади та громади". Збори міської молодіжної громадської організації «Brain Up», лекції освітнього проекту «Найбільший урок в світі» та багато іншого.

В практику роботи бібліотек впроваджена співпраця з молодіжними лідерами, молодіжними громадськими організаціями, учасники яких як самостійно організовують заходи в Хабі так і запрошуюються на заходи, що проводить бібліотека.

Співпраця бібліотечних установ з державними та громадськими структурами.

Основними видами співпраці бібліотек та різних організацій залишаються:

- професійне партнерство (взаємодія між різними бібліотеками, молодіжними організаціями, публічними, шкільними, бібліотеками вищих навчальних закладів, спеціалізованими тощо);
- партнерство з освітніми закладами (управліннями, відділами освіти, вищими навчальними закладами, загальноосвітніми та дошкільними закладами тощо);
- партнерство із закладами культури (музеями, будинками культури, будинками творчості, театрами, кінотеатрами, школами естетичного виховання, музичними школами, мистецькими навчальними закладами тощо)
- партнерство з інформаційними органами (книговидавцями, рекламними фірмами, засобами масової інформації). Плідно співпрацюють бібліотеки і з різноманітними товариствами та спілками.

Прогресивною формою взаємодії є існуюча в Україні практика громадянського партнерства – співпраці бібліотечних установ з державними та громадськими структурами (органами державної влади та місцевого самоврядування, політичними партіями та об'єднаннями, молодіжними, жіночими, правозахисними організаціями тощо).

Досвід роботи бібліотек Харківської області по співпраці з державними та громадськими структурами.

Сахновщинська центральна бібліотека

Правове інформування громадян і створення кожному відвідувачу умов для повноцінного та якісного оволодіння правовими знаннями і навичками колектив працівників бібліотек Сахновщинського району вважає особливо важливим аспектом в своїй роботі.

Всім категоріям користувачів надається доступ до документального фонду бібліотек, застосовуються наочні, індивідуальні та масові форми роботи. Зорієнтуватися у великому обсязі правової інформації користувачам бібліотек допомагають книжкові виставки, викладки, тематичні полиці: «Безоплатна правова допомога жителям району», «Актуальна тема сьогодення» та ін.

Серед наданих інформаційних послуг значна кількість це консультації читачів з правознавчого, морально – правового змісту. Зокрема, читачів цікавлять такі теми, як : «Корисна соціальна допомога», «Допомога. Пільги. Субсидії», «Молодіжне безробіття в Україні», «Земельна реформа», «Ветерани і суспільство: правової проблеми», «Надання матеріальної допомоги матерям одначкам» та інші.

Заходи з правознавчої тематики в бібліотечних закладах району постійно проводяться в тісній співпраці з відділом Сахновщинського бюро правової допомоги, державною нотаріальною конторою, Сахновщинським районом відділом ДРАЦС, навчальними закладами, членами клубу за інтересами «Правова планета».

В бібліотеках району було організовано і проведено понад 13 виїзних засідань. В рамках роботи клубу проведено цікаві та різнопланові заходи: «Вивчай права, не забувай про обов'язки» - правовий інформаційний реліз (виїздне засідання); «Ти - людина. Значить маєш право» - правовий кругозір; «Будь вільним у правовому просторі» - правознавчий турнір; «Конвенція про права дитини» - виїздне засідання; «Я маю право жити на землі» - круглий стіл.

Бібліотека брала участь у Всеукраїнському тижні права під назвою «Як захистити свої права в сучасному світі», провели круглий стіл «Правове регулювання протидії домашньому насильству в Україні».

Фахівцями відділу Сахновщинське бюро правової допомоги організовано роботу мобільного консультативного пункту в приміщенні Катеринівської сільської ради. В програмі роботи пункту лекції, різні правові вікторини, постійно організовуються виставки юридичної літератури та ін.

Велику увагу в роботі клубу за інтересами «Правова планета» приділяється правовому аспекту відповідальності за свої дії у разі виявлення булінгу. До заходу була представлена тематична викладка «Стоп булінгу», проведено інформаційний захід «Зупинимо булінг разом!».

Становлення демократичної держави та громадянського суспільства в Україні, бажання громадян активніше контролювати владу призводить до звернень громадян за обстоюванням законних інтересів – як приватних, так і суспільних, тому, постає завдання відпрацювати єдину позицію щодо питань, захисту законних інтересів громадян, за якими критеріями визначати різні групи інтересів.

Про це говорили під час круглого столу «Захист прав та свобод громадян України», який традиційно проводиться до дня Незалежності України на базі Сахновщинської центральної бібліотеки. Проведення заходу ініційовано відділом «Сахновщинське бюро правової допомоги».

Учасники круглого столу спеціалісти в галузі права розповіли користувачам бібліотеки, що в Законі України визначено право громадян на безоплатну правову допомогу, яка гарантована Конституцією України. Бібліотеки надають безоплатну первинну правову допомогу, а також можливість отримати безоплатну правову консультацію використовуючи свої фонди.

Для працівників сільських бібліотек-філій на базі Сахновщинської центральної районної бібліотеки фахівцями бюро прочитано лекцію на тему: «Умови передачі земельних ділянок орендарю в суборенду».

Питання передачі земельних ділянок в оренду чи суборенду має оформлюватися відповідним договором. Про це та інші особливості правового регулювання передачі земельних ділянок було роз'яснено присутнім.

В липні 2020 року начальником відділу «Сахновщинське БПД» разом з працівниками Сахновщинської центральної районної бібліотеки проведено правове інформування на тему: «Земельна реформа в Україні».

Під час заходу присутні дізнались про те, які саме зміни в земельному законодавстві відбулись та до чого слід підготуватися.

Увагу учасників заходу було зосереджено на вивченні особливостей земельного законодавства.

Всі заходи клубу за інтересами «Правова планета» Сахновщинської центральної бібліотеки проводяться на запит представників громади і суттєво розширює асортимент послуг бібліотек району в громаді:

Дергачівська центральна бібліотека

В Русько-Лозівській громаді Дергачівського району успішно реалізовано проект Громадської Організації «Широкий степ під назвою «Зміцнення партнерства між поліцією та громадою через Інститут третього

віку». Громадська організація «Широкий степ» впроваджує цей проект за фінансування Європейського союзу.

В рамках його впровадження на базі Русько-Лозівської бібліотеки-філії №21 проводились тренінги з попередження телефонного і комп'ютерного шахрайства серед людей похилого віку та щотижневі заняття комп'ютерного класу «Університету третього віку».

Бібліотеки Дергачівської ЦБС співпрацюють з органами місцевого самоврядування, державними службами, громадськими організаціями, освітніми установами, закладами культури, церквами, комерційними структурами, засобами масової інформації.

Бібліотечні працівники беруть участь у житті громад (догляд за братськими могилами, обелісками та пам'ятними знаками, прибирання кладовищ, благоустрій прилеглих територій, вшанування ветеранів та воїнів АТО, участь в сходах села, виборах і т.п.). Деякі з них є депутатами місцевих рад та членами різних депутатських комісій.

Активно співпрацює з Територіальним центром соціального обслуговування Дергачівського району центральна бібліотека. ЦБ проводить різноманітні заходи, інформує про новинки літератури та періодики. Територіальний центр відвідує і центральна дитяча бібліотека.

Літературний вечір «Жіноча доля, хто її розкаже»

Фото Свято Калейдоскоп зимових свят

Центральна бібліотека співпрацює з Дергачівським Центром зайнятості, районним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Розповідь інспектором районним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Міщенко Н.В. про створення прийомних сімей та дитячих будинків в районі.

Проводяться зустрічі з начальником та працівниками Дергачівського відділу обслуговування громадян головного управління ПФ України Дергачівського району щодо підвищення обізнаності населення інформацією про діяльності ПФУ, послуг які надаються та способів їх отримання.

Особливу увагу було приділено застосуванню веб-порталу для отримання послуг. Бібліотекарі надають допомогу клієнтам Пенсійного фонду в створенні особистого кабінету та отриманні електронного цифрового підпису.

*Зустріч з начальником
Дергачівського відділу обслуговування
громадян головного управління ПФ
України Дергачівського району
Погорєловим Д.О.*

Дворічнокутянська бібліотека-філія
№13 Дергачівської ЦБС співпрацює з
Недільною школою, сільською радою,

ліцеєм, Григорівським та Полівським сільськими клубами. Разом проводять заходи, наприклад, традиційне вітання медичних працівників Полівської сільської ради

Кегичівський район

Правоосвітня та правовиховна діяльність Кегичівської централізованої бібліотечної системи базується на різноплановому підході, популяризації правової літератури та різноманітності форм її роботи. Адже бібліотеки є комунікаційною ланкою між

особистістю, суспільством і державою.

Мережа бібліотек Кегичівської ЦБС тісно співпрацює з Кегичівським бюро правової допомоги Первомайського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги та Міжрайонним відділом державної виконавчої служби по Кегичівському та Сахновщинському районах Головного територіального управління юстиції у Харківській області, з Кегичівським ліцеєм та Кегичівським ПТУ-60.

Правовий клуб за інтересами «Феміда», організований при Кегичівській центральній районній бібліотеці, продовжує свою роботу. Основною метою його діяльності є формування високого рівня правосвідомості та правової культури учнів та молоді, розширення кругозору, формування морально-правового світогляду, а також популяризація правових знань, виховання у молодого покоління поваги до законів України, непримиренного ставлення до порушень дисципліни.

Інформаційні технології - пріоритетні завдання бібліотек Кегичівська центральна районна бібліотека

В часи інформаційних технологій одним із є забезпечення вільного доступу до інформації та її джерел всім бажаючим. І все частіше бібліотекар перетворюється з хранителя книги на інформаційного фахівця, який вільно орієнтується у величезному просторі інформації.

Вже багато років у Кегичівській ЦБС організовано безкоштовний доступ до мережі Інтернет для користувачів Кегичівської центральної районної бібліотеки, Кегичівської районної дитячої бібліотеки, Слобожанської міської бібліотеки-філії та Андріївської сільської бібліотеки-філії. Завдяки вільному доступу до мережі Інтернет користувачі бібліотек мають багато можливостей:

Здобути або покращити навички роботи з необхідними програмами у всесвітній інформаційній павутині; спілкуватися, ділитися фото, музикою, відео з друзями у соціальних мережах; отримати правову консультацію; замовити квитки на потяг, автобус чи літак; оплатити комунальні послуги; поповнити рахунок мобільного телефону; проводити різноманітні заходи у комфортному приміщенні бібліотеки.

Молодші користувачі мають змогу знайти інформацію, потрібну для виконання домашніх завдань, рефератів, знаходять матеріали для виготовлення плакатів, читають книги, які відсутні у фонді бібліотеки.

У Кегичівській центральній районній бібліотеці у 2019 році загальна кількість відвідувань до мережі Інтернет становить 3676 осіб. Для проведення різних заходів для груп користувачів за інтересами «Майстри на всі руки», «Краєзнавці», «Сам собі лікар» бібліотекарі Кегичівської ЦРБ активно використовували мережу Інтернет, комп'ютерну техніку та мультимедійну техніку.

За 2019 рік Інтернет-центр Кегичівської районної дитячої бібліотеки налічив 1069 осіб; загальна кількість осіб, які пройшли навчання з ІТ у бібліотеці становить 73 особи.

Кегичівською РДБ у 2019 році було проведено ряд заходів, до яких були залучені різні групи користувачів: «Знавці рідного краю», «Юні чарівники», «Маленькі програмісти».

Група користувачів «Знавці рідного краю»:

1. Пізнавальна онлайн година «Мій рідний край та його символи – береги»;
2. Комп'ютерна вікторина «Птахи нашого краю»;
3. Поетичний онлайн зорепад «Кегичівські поетичні перлини»;
4. Онлайн година «Їх імена – окраса краю».

Група користувачів «Юні чарівники»:

1. Онлайн планетарій «Подорож сонячною системою»;
2. Онлайн арт-майстерня «Інший світ»;
3. Онлайн майстерня «Прикраси до Хелловіну»;
4. Скриня ідей в режимі онлайн «Ідеї новорічних прикрас».

Група користувачів «Маленькі програмісти»:

1. Тренінг «Основні поняття файлової системи: диски, файли, папки»;
2. Тренінг «Програма «Мій комп'ютер»»;
3. Тренінг «Текстовий редактор Wordpad»;
4. Тренінг «Музичні можливості комп'ютера. Музичні нотатки. У світі музики».

В Слобожанській міській бібліотеці-філії загальна кількість осіб, які пройшли навчання з ІТ у бібліотеці – 78 осіб; кількість відвідувань Інтернету становить 1596 осіб. На базі Слобожанської міської бібліотеки філії працюють різні групи користувачів, якими за 2019 рік було проведено такі заходи:

- *група «Світ талантів»* – тренінг «Комп'ютер як інформаційна система» (щомісячно);
- *група «Молодь за зміни»* – інформаційна година «Обираємо професію разом», відео-година «Я живу в Україні»;
- *група «Крила надії»* – віртуальна мандрівка «Цей дивосвіт – Інтернет»;
- *група «Любителі рідного краю»* – відеоперегляд «Музейні скарби Слобожанщини».

Бібліотека провела заняття з групами користувачів: урок-практикум з використанням інтернету «Інтернет – віконце у широкий світ» для дітей з малозабезпечених сімей; інформаційну годину-практикум «Людина похилого віку і Інтернет – можливості необмежені» для груп користувачів пенсійного віку у рамках програми бібліотечних інновацій «Разом у ногу з часом»; урок-практикум, методика створення відеофільму «Збережіть щасливі миті свого життя» та тренінг для вступаючих у ВНЗ «Абітурієнт-»

для молоді; інформаційну екскурсію «Безпечний інтернет: поради для батьків» для масового користувачів.

Робота бібліотек Харківської області в умовах карантину

У зв'язку з загрозливою ситуацією, що склалася внаслідок поширення світом епідемії коронавірусу COVID-19 у житті пересічних українців з'явилися нові виклики. Не стали винятком і культурно-освітні заклади.

Карантин – не тільки час для самоізоляції, але і час для підвищення кваліфікації, застосування інноваційних форм роботи. Бібліотечні установи закрилися на карантин, але стали від того не менш важливими та потрібними. Бібліотеки пропонують користувачам в умовах карантину скористатися доступом до бібліотечних онлайн-ресурсів та отримати онлайн-послуги.

На час дії карантину бібліотеки призупинили обслуговування користувачів. Проте, запропонували змістовно провести свій час в онлайн просторі.

На початку карантину бібліотеки робили внутрішню роботу: навели лад у фондах і в приміщеннях, зайнялися обліком та інвентаризацією книжкових фондів, робили пересистематизацію з ББК на УДК. Але розуміючи, що карантин затягнеться почали шукати нові форми роботи, нові можливості комунікації з користувачами, та звернули увагу на важливість власної присутності в Інтернет-просторі.

До різних свят бібліотекарі створюють відеоролики, слайд-презентації, онлайн-експедиції, віртуальні виставки та

мультимедійні огляди. Проводять віртуальні тематичні онлайн-огляди, рекомендації книг, які прочитали самі.

Бібліотеки як і раніше вели власні блоги, сторінки у соціальних мережах Facebook та Instagram, створювали відеоролики, буктрейлер та в умовах карантину розширили спектр бібліотечних послуг.

До різних свят бібліотекарі створюють відеоролики, слайд-презентації, онлайн-експедиції, віртуальні виставки та мультимедійні огляди. Проводять віртуальні тематичні онлайн-огляди, рекомендації книг, які прочитали самі.

Так Лозівська районна бібліотека створила віртуальну виставку до Дня пам'яті і примирення «У війни жіноче обличчя», до Дня пам'яті жертв політичних репресій «Зламана доля та не зламана воля», до Дня партизанської слави «Партизанський подвиг на теренах України», до національного Дня пам'яті загиблих захисників України «Ви сила і мужність, ви захист України».

З метою розширення своєї читаючої спільноти, до Всеукраїнського дня бібліотек був викладений в Інтернет - просторі рекламний ролик - бібліоспокуса «У нас цікаво! Пізнавально! Весело!».

Популярністю у читачів Лозівської центральної районної бібліотеки та Лозівської районної дитячої бібліотеки користувалися мультимедійні фото-колажі: «Українські вишиванки - наче райдуги світанки», «Дружимо з книгою», «Що

таке щастя?», «На Івана нічка мала», «Краснопавлівський безсмертний полк», «Справа козацька не вмере, не загине!»

Крім цього центральні бібліотеки Лозівської ЦБС провели:

- флешмоб -- «Читаємо Кобзаря разом» та зняли відео в якому читали уривки з улюблених творів великого українського генія Т.Г.Шевченка.

- конкурс фото - «Читає родина – міцна Україна». Напередодні Дня української родини бібліотека оголосила акцію «Читаюча родина – читаюча країна», в якій для популяризації сімейного читання та з метою більш широкого залучення читачів до бібліотеки, запросила взяти участь найактивніші читаючі родини. З найкращих фото було створено фотолістівку, яку виклали на сторінці бібліотеки у соцмережі.

- онлайн-конкурс «Великодний кошик». До Великодня бібліотека оголосила конкурс «Великодний кошик» в якому взяли участь члени клубу «Кругозір». Діти виготовляли вдома саморобні вироби та надсилали фото. Після закінчення карантину було оформлено виставку робіт, а учасники та переможці отримали подарунки.

За час карантину з'явилося багато користувачів, які отримують інформацію із сторінки бібліотеки у соцмережі, тому робота бібліотек триває і в телефонному режимі. Працівники повідомляють постійних читачів про нові надходження літератури,

створюють бібліографічні письмові та відео довідки за допомогою Інтернет-сервісів «Messenger» та «Viber».

Ізюмська міська центральна бібліотека під час карантину створювала відеороліки, які розміщувала на своєму ю туб каналі.

Екоквест За чисте довкілля Ізюмська міська дитяча бібліотека

<https://www.youtube.com/watch?v=pgZczMk9OxE>

Герої книг – тварини

https://www.youtube.com/watch?v=ct5wrWbq_Ck&t=42s

Історичний відео репортаж «Зламана доля та не зламана воля» ми присвячуємо пам'яті всіх, хто пройшов через сталінські катівні, хто загинув в ті страшні роки.

<https://www.youtube.com/watch?v=I7EKhs5wzdY>

Було створено відео презентацію книг Романа Зіненка "Іловайський щоденник" та двотомник "Війна, якої не було"

<https://www.youtube.com/watch?v=YxSO5ntY9LU>

Ці та інші відео роліки ви зможете переглянути підписавшись на сторінку Ізюмської міської ЦБС

<https://www.youtube.com/channel/UCW9hrIrAulAfdn5oMLnKmt>

[w](#)

Сьогодні бібліотеки називають «інтелект-центрами». Це дійсно вірна назва для місця, де люди підвищують рівень свого інтелекту, розвивають його і мають доступ до знань. Та найголовніше те, що допитливі користувачі, перебуваючи в незабутній атмосфері, яка панує в читальних залах бібліотек, працюючи з книгами, мимоволі поринають в особливий світ, який готовий відкрити їм свої секрети.

Маючи великий інформаційний потенціал та напрацьовані зв'язки, бібліотеки дедалі частіше стають ініціаторами акцій, програм та спільних проєктів. Метою такого партнерства є організація бібліотечного обслуговування на основі врахування інтересів усіх верств населення, зокрема покращення обслуговування його окремих груп (людей літнього віку, людей із спеціальними потребами, етнічних меншин тощо), а також забезпечення ефективних механізмів інформаційного обміну між владою і населенням.

Все більше бібліотек стають пунктами доступу громадян до офіційної інформації. Зростання кількості підрозділів бібліотек, що здійснюють правове інформування, є реалізацією однієї з обов'язкових ознак демократичного суспільства: правове інформування в бібліотеці сприяє відкритості діяльності органів влади, забезпечує зворотний зв'язок з населенням за допомогою інформаційно-аналітичних служб бібліотек.

Бібліотеки своєю діяльністю доводять взаємовигідність співробітництва з місцевими адміністраціями. Ознакою часу стало і те, що наразі бібліотека стає тією установою, що може консолідувати громадськість у вирішенні соціально значущих завдань у країні. Варто відзначити діяльність бібліотечних установ, спрямовану на підвищення рівня поінформованості суспільства

Однією з основних цілей роботи бібліотек на сьогодні є забезпечення та надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг, налагодження ефективних механізмів комунікації громадян з місцевими органами влади, сприяння соціальній адаптації громадян

Партнерами бібліотек є також відділи й служби місцевих виконкомів: внутрішньої політики, юстиції, соціального захисту населення, у справах неповнолітніх, сім'ї та молоді, зайнятості. Надаючи регулярну інформаційну допомогу цим структурам, бібліотеки залучають їхніх представників до проведення різноманітних просвітницьких заходів, спрямованих на інформування та правове виховання населення, профілактику правопорушень тощо.

Традиційною практикою для бібліотек стає залучення соціальних педагогів і працівників для проведення спільних заходів, працюючи над розв'язанням таких актуальних проблем, як насилля в неблагополучних сім'ях, соціалізація «дітей з вулиці», робота з важковиховуваними дітьми і підлітками.

Водночас на базі бібліотек проводиться соціально-психологічне і соціально-правове консультування сім'ї, що дає їй змогу усвідомити та захистити свої права у взаєминах із соціальним середовищем, з освітньою системою.

Сучасна бібліотека завжди була й буде частиною суспільства, і впроваджена модель соціального партнерства засвідчує про активне включення бібліотек до сфери інтересів громадськості, водночас змінюючи традиційне сприйняття її користувачем.

Про українські бібліотеки в цифрах*

- 15 662 заклади налічує мережа публічних бібліотек України, які надають послуги 11 208,1 тис. осіб
- 81% бібліотек знаходяться в сільській місцевості (12 749 закладів)
- 24% від загальної кількості публічних бібліотек увійшли до складу об'єднаних територіальних громад (3 709 закладів)
- 38% публічних бібліотек мають комп'ютери (5 949 закладів)
- 30% публічних бібліотек надають користувачам доступ до інтернету (4 723 заклади)
- лише 19,6% сільських бібліотек мають доступ до Інтернету (2 499 закладів)

*дані станом на 01 січня 2019 року

Додаток 2

Перелік безоплатних послуг для користувачів бібліотек:

- Користування документами на різних носіях інформації у читальних залах або за межами бібліотеки через відділ абонементу.
- Використання в читальних залах бібліотеки документів, отриманих в тимчасове користування з фондів інших бібліотек по міжбібліотечному абонементу (МБА).
- Доставка замовлених видань додому людям з обмеженими фізичними можливостями.
- Індивідуальне інформування про нові надходження документів до бібліотеки (sms, e-mail).
- Нестационарне обслуговування (організація пунктів видачі літератури на договірній основі).
- Вільний обмін книжками – Bookcrossing.
- Доступ до ресурсів Інтернету через стаціонарні комп'ютери.

- Можливість працювати в мережі WI-FI зі своїми портативними пристроями.
- Безоплатні курси навчання основам пошуку інформації у мережі Інтернет для людей старшого віку. Індивідуальний консультативний супровід роботи в мережі Інтернет.

Електронні послуги:

- Сервіс для повного та оперативного пошуку інформаційних ресурсів у фонді бібліотеки.
- Служба "Віртуальна довідка".
- E-mail розсилка інформації.
- Адміністративні е-послуги (консультування користувачів з використання сервісів електронного урядування).
- Користування сайтом бібліотеки, електронним каталогом.
- Сторінки бібліотек у мережі FACEBOOK, INSTAGRAM
- Віртуальні виставки.
- Віртуальні подорожі.
- Буктрейлери та відеоролики.
- Книжкові тематичні виставки.
- Виставки творів мистецтва, самодіяльних художників, митців – аматорів.
- Просвітницькі, літературознавчі та літературно-мистецькі заходи.
- Безплатні екскурсії Харковом.
- Безоплатна консультації спеціалістів різних галузей(юристів, лікарів, психологів (періодично, за анонсом).
- Підбір книжок для читання у відповідності до певних психологічних станів читачів (бібліотерапія).
- Ігротека (настільні логічні ігри) в читальному залі.
- Визначення індексів УДК документів.